

Godišnji izvještaj

2023

Crnogorska panevropska unija

Montenegrin Pan-European Union

Paneuropaea Montis Nigri

Moskovska 89/15
81000 Podgorica
www.panevropa.me
cpaneu1@gmail.com

Podgorica, XII 2023.

Sadržaj

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ	0
I AKTIVNOSTI NA REALIZACIJI PROJEKTA SMART BALKANS „PREDNOSTI BERLINSKOG PROCESA U ODNOSU NA ALTERNATIVNE REGIONALNE INICIJATIVE: PREPORUKE ZA CRNU GORU“ SEPTEMBAR 2023 - AVGUST 2024.	3
1. PRVI ONLINE SASTANAK ISTRAŽIVAČKOG TIMA U OKVIRU PROJEKTA SMART BALKANS: „PREDNOSTI BERLINSKOG PROCESA U ODNOSU NA ALTERNATIVNE REGIONALNE INICIJATIVE: PREPORUKE ZA CRNU GORU“	3
2. PREDAVANJE NA FAKULTETU POLITIČKIH NAUKA O REGIONALNIM EKONOMSKIM INTEGRACIJAMA	4
3. PREDAVANJE NA FAKULTETU POLITIČKIH NAUKA O REGIONALNIM INICIJATIVAMA I EVROPSKOJ INTEGRACIJI	5
4. DRUGI ONLINE SASTANAK ISTRAŽIVAČKOG TIMA U OKVIRU PROJEKTA SMART BALKANS: „PREDNOSTI BERLINSKOG PROCESA U ODNOSU NA ALTERNATIVNE REGIONALNE INICIJATIVE: PREPORUKE ZA CRNU GORU“	5
5. DISEMINACIJA PROJEKTNIH AKTIVNOSTI	6
II MEĐUNARODNA KONFERENCIJA CPEU “UNAPREĐENJE KLIMATSKE OTPORNOSTI: POVEZIVANJE EVROPSKOG ZELENOG DOGOVORA I ZELENE AGENDE ZA ZAPADNI BALKAN KROZ UN CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA I NJIHOVE INDIKATORE”	7
III SEMINAR CPEU I FONDACIJE KONRAD ADENAUER „HAJDE DA RAZGOVARAMO O EVROPI“	8
IV SEMINAR CPEU I FONDACIJE HANNS SEIDEL „ZELENA AGENDA ZA ZAPADNI BALKAN I CRNU GORU: OSTVARIVANJE CILJEVA UN ODRŽIVOG RAZVOJA U KONTEKSTU PROCESA EVROPSKIH INTEGRACIJA“	9
V DODATNE AKTIVNOSTI	10
1. TEMATSKO PREDAVANJE: PRISTUPANJE CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI – ULOGA MLADIH I NVO U PROCESU PRISTUPNIH PREGOVORA SA EU	10
2. KONFERENCIJA "NEZAVISNA, SUVJERENA I UJEDINJENA EVROPA“	11
3. PREDSEDNICA CPEU, PROF. GORDANA ĐUROVIĆ, PRISUSTVOVALA 16. SASTANKU ZAJEDNIČKOG KONSULTATIVNOG KOMITETA EU I CRNE GORE	12
4. MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „STO GODINA PANEUROPSKE UNIJE I BOSNA I HERCEGOVINA“	13
5. ČLAN PREDSEDNIŠTVA MLADIH RADOVAN OGNJENović UČESTVOVAO JE NA EU TASCOP2P FORUMU	14
6. PANEL DISKUSIJA „PUT KA ČLANSTVU CRNE GORE U EU – IZAZOVI I MOGUĆNOSTI“	15
7. PANEL DISKUSIJA „KAKO OSTVARITI ODRŽIVI RAZVOJ – POLITIKA I PRAKSA U REGIONU ZAPADNOG BALKANA“ ...	15
8. TEODORA LAĐIĆ, ČLANICA PREDSEDNIŠTVA MPEU I SEKRETARKA MPEU ZA MLADE, UČESTOVALA JE U STUDIJSKOJ POSJETI NA VISOKOM NIVOU U BRISELU U OKVIRU GLOBSEC CENTRALNO-ISTOČNOEVROPSKE „NJENE“ INICIJATIVE	17
9. DEBATA SA ALUMNISTIMA FONDACIJE KONRAD ADENAUER STIFTUNG U CRNOJ GORI „EFEKTI RATA U UKRAJINI NA EKONOMIJE ZAPADNOG BALKANA – CRNA GORA“	18
10. PANEL DISKUSIJA „ODRŽIVI RAZVOJ I MIGRACIJE – DINAMIČKI PRISTUP“	19
11. SASTANAK REGIONALNE TEMATSKE GRUPE NA TEMU „EVROPSKE INTEGRACIJE I PRISTUPANJE“	20
12. KONFERENCIJA „DIREKTIVA O USLUGAMA – IZAZOVI I ŠANSE ZA CRNU GORU“	21
13. UČEŠĆE MR RAJKA USKOKOVIĆA, POTPREDSJEDNIKA CPEU, NA TEMATSKOJ VIDEOKONFERENCIJI ORGANIZOVANOJ OD STRANE FRANCUSKE PANEUROPSKE UNIJE NA TEMU: „FRANCE, INFILTRATION TOUS AZIMUTS“	21

14.	RADIONICA „MULTI-LEVEL GOVERNANCE, STRENGTHENING THE ROLE OF LOCAL ACTORS IN ENERGY TRANSITION, CLIMATE MITIGATION AND ADAPTATION PLANNING AND IMPLEMENTATION AT DIFFERENT SCALES“	22
15.	ČLAN PREDSEDNIŠTVA MLADIH CPEU RADOVAN OGNJENOVIĆ UČESTVOVAO JE NA MEĐUNARODNOM SEMINARU EVROPSKIH STUDIJA NA TEMU EVROPSKE INTEGRACIJE ZAPADNOBALKANSKIH ZEMALJA	22
16.	WE WRITE PROJECT, WECONNET – JUMBO SASTANAK	23
17.	TEODORA LAĐIĆ, ČLAN PREDSEDNIŠTVA MPEU I SEKRETARKA MPEU MLADIH, UČESTOVALA JE I AKCIJI ŠVEDSKE ALUMNI MREŽE U CRNOJ GORI	24
18.	PANEL NA MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI PRIVREDNE KOMORE CRNE GORE: „ODRŽIVOST EVROPSKIH INTEGRACIJA I PERSPEKTIVE ČLANSTVA U EU	25
19.	PREDSEDNICA CPEU, PROF. DR GORDANA ĐUROVIĆ UČESTVOVALA JE NA MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI U OKVIRU PROJEKTA „POLJSKO ISKUSTVO U BORBI PROTIV DEZINFORMACIJA – INSPIRACIJA ZA ZAPADNI BALKAN“	26
20.	PANEL NA MEĐUNARODNOJ NAUČNOJ KONFERENCIJI PETROVAČKI DISKURSI 2023: „REZULTATI TIRANSKOG SAMITA BERLINSKOG PROCESA“	27
21.	UČEŠĆE MR RAJKA USKOKOVIĆA, POTPREDSJEDNIKA CPEU, NA TEMATSKOJ VIDEOKONFERENCIJI ORGANIZOVANOJ OD STRANE FRANCUSKE PANEVROPSKE UNIJE NA TEMU: „LE CONSEIL NATIONAL DES GREFFES DES TRIBUNAUX DE COMMERCE: LE DROIT, L'ENTREPRISE, L'EUROPE“	28
22.	MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „MIR U EVROPI I SVIJETU“	28
23.	PREDAVANJE NA DRUGOM ALPI MODULU: „PREPREKE NA PUTU INTEGRACIJA CRNE GORE I VJEŠTINE PREGOVARANJA ČLANSTVA U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA	29
24.	ČLAN PREDSEDNIŠTVA MLADIH RADOVAN OGNJENOVIĆ UČESTVOVAO JE NA SEMINARU „DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAZVOJ“	30
25.	PANEL DISKUSIJA: EU INTEGRACIJE – PONOVO NA PRAVOM PUTU?	31
26.	PANEL DISKUSIJA: BALKANSKI EKONOMSKI HORIZONTI KROZ REGIONALNE INTEGRACIJE	32
27.	SEDAMNAESTI ZAJEDNIČKI KONSULTATIVNI ODBOR CIVILNOG DRUŠTVA (ZKO)	33
28.	DRUGI PROJEKTI	34
29.	TEKUĆI (DRUGI) PROJEKTI	35
30.	PUBLIKACIJE	36
31.	MEDIJI	37
V. ZAVRŠNE NAPOMENE		38

I Aktivnosti na realizaciji projekta Smart Balkans „Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative: preporuke za Crnu Goru“ septembar 2023 - avgust 2024.

Crnogorska panevropska unija sprovodi projekat "Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative: Preporuke za Crnu Goru", uz podršku regionalnog programa SMART Balkans Project koji podržava Vlada Norveške.

Period implementacije projekta je od **1. septembra 2023. do 31. avgusta 2024.**

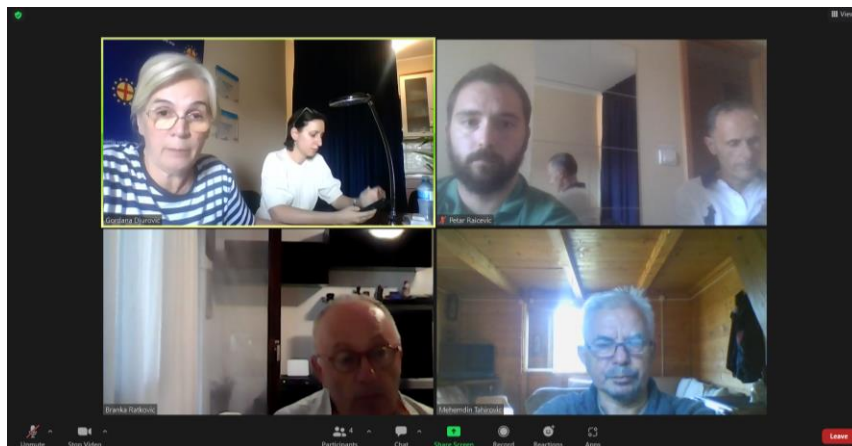
Opšti cilj projekta je sagledavanje prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative (politički aspekt, ekonomski, bezbjednosni, uticaj na dinamiku EU integracija, veza sa EU pretpristupnom podrškom, posebno sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan i Agendom povezanosti, i dr.) i **sačinjavanje preporuka kreatorima politika** i drugim zainteresovanim stranama u Crnoj Gori i regionu.

1. Prvi online sastanak istraživačkog tima u okviru projekta Smart Balkans: „Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative: preporuke za Crnu Goru“

Na sastanku održanom 13.10.2023. u hibridnom formatu, prisustvovali su profesorica Gordana Đurović, docent dr Milica Muhadinović, dr Martin M. Bojaj i Petar Raičević uživo, dok su ostali članovi tima, prof. dr Mehmedin Tairović, prof. dr Milan Marković, i prof. dr Rade Ratković, učestvovali online.

Profesorica Gordana Đurović, koordinatorka projekta, detaljno je prezentovala istraživačke ciljeve i plan aktivnosti, kao i očekivanjima od istraživača i njihovom uključenosti u tematske radionice i planiranu završnu konferenciju. Diskusija se fokusirala na integraciju različitih perspektiva, multidisciplinarni pristup i metodologiju istraživanja, pri čemu su članovi tima razmijenili informacije o dostupnoj literaturi i utvrdili ključne ciljeve prve faze istraživanja.

Drugi redovni sastanak istraživačkog tima projekta SmartBalkans planiran je za 28.12.2023. u 17h, sa ciljem ocjene dosadašnjeg napretka u istraživanju po tematskim oblastima, te definisala konačna struktura i podnaslovi studije, sa posebnim osvrtom na identifikaciju potencijalnih izazova i prilika u kontekstu istraživačkog dijela projekta.

2. Predavanje na Fakultetu političkih nauka o regionalnim ekonomskim integracijama

Na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore u Podgorici 12. decembra 2023. godine, održano je tematsko predavanje profesorice Gordane Đurović na predmetu Crna Gora i Evropska unija. Predavanje je bilo posvećeno temi „Regionalne ekonomske integracije i značaj Berlinskog procesa“.

Profesorica Đurović je započela predavanje analizom regionalnih ekonomskih integracija, njihovim motivima, pokretačima, nivoima i efektima. Istakla je važnost saradnje među zemljama regije kako bi se ostvarili zajednički ekonomski ciljevi i unaprijedila regionalna stabilnost. U tom kontekstu, istakla je ključnu ulogu Berlinskog procesa u promovisanju dijaloga i saradnje među zemljama Zapadnog Balkana.

Berlinski proces, kako je naglasila profesorica, predstavlja važan okvir za jačanje političke stabilnosti, ekonomskog razvoja te intenziviranja regionalne saradnje. Kroz analizu konkretnih inicijativa i projekata unutar Berlinskog procesa, studenti master studija su dobili uvid u konkretne korake koji se preduzimaju kako bi se poboljšala povezanost i integracija zemalja regije u okviru inicijativa Berlinskog procesa.

Diskusija koja je uslijedila nakon predavanja omogućila je dodatno razumijevanje važnosti regionalnih ekonomskih integracija i uloge Berlinskog procesa u tom kontekstu.

3. Predavanje na Fakultetu političkih nauka o regionalnim inicijativama i evropskoj integraciji

Na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Crne Gore 13. decembra 2023. godine održano je tematsko predavanje o regionalnim ekonomskim inicijativama. Specifični cilj ovog predavanja bio je podizanje nivoa znanja među studentima u vezi regionalne ekonomske integracije i dinamiziranja EU integracionog puta Crne Gore.

Da bi se postigao specifični cilj, kao indikator uspješnosti postavljen je procenat povećanja znanja i razumijevanja regionalne ekonomske integracije i procesa EU integracija među studentima. Mjerenje se vršilo putem pred-testiranja i post-testiranja ove teme u pisanoj formi. Studenti su izlagali svoje odgovore na niz pitanja, pri čemu je cilj bio procijeniti njihovo razumijevanje i znanje na početku i nakon završetka predavanja.

Specifični cilj definisan je kroz postavljanje ciljnih vrijednosti indikatora. Cilj je bio postići povećanje broja tačnih odgovora na post-testu za 30% u odnosu na pred-test. Ova vrijednost postavljena je kao realan pokazatelj unapređenja znanja studenata nakon tematskog predavanja.

Predavanje je bilo organizovano i strukturisano kako bi se studentima pružile temeljne informacije o regionalnim ekonomskim inicijativa i dinamici EU integracionog puta Crne Gore. Kroz interaktivne prezentacije, studije slučaja i diskusije, studenti su bili podstaknuti da razmišljaju o konkretnim primjerima i problemima vezanim za temu.

Nakon predavanja, sprovedeno je post-testiranje, koje je uključivalo ista pitanja kao i pred-test. Rezultati su pokazali povećanje broja tačnih odgovora među studentima u odnosu na pred-test. Ukupno povećanje bilo je 34%, što je premašilo postavljeni cilj od 30%, čime se potvrđuje efikasnost ove edukativne inicijative.

4. Drugi online sastanak istraživačkog tima u okviru projekta Smart Balkans: „Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative: preporuke za Crnu Goru“

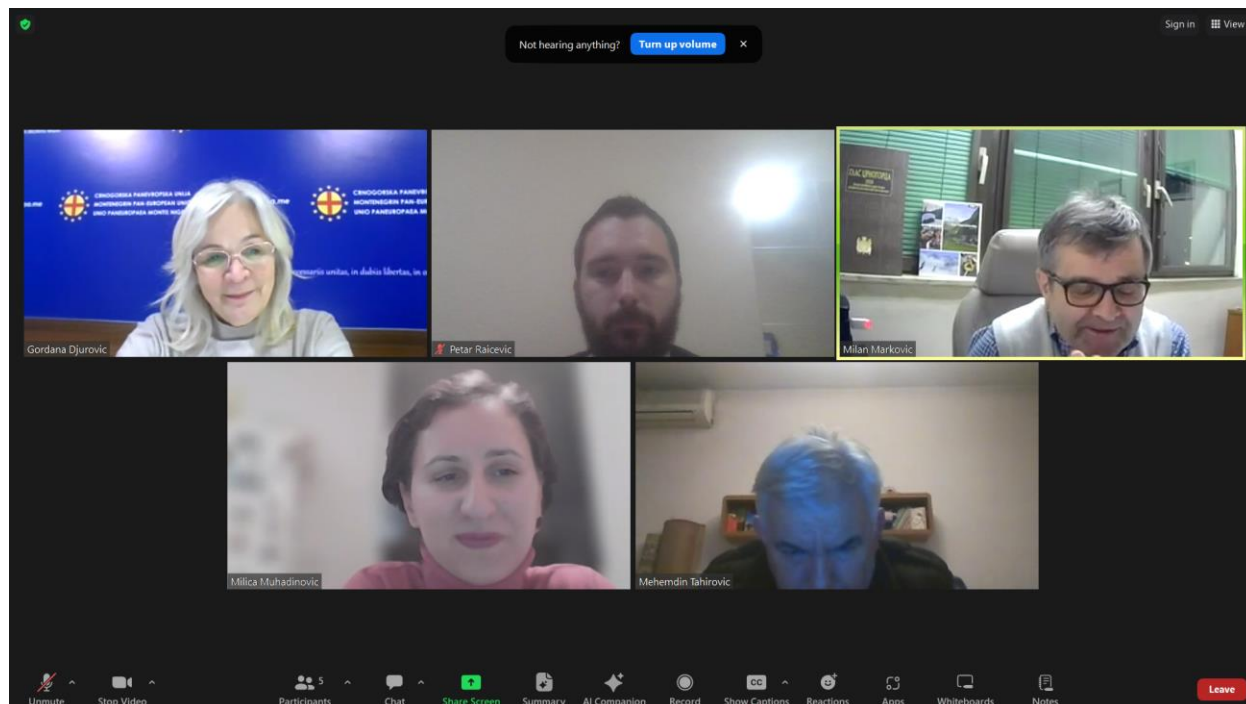
Na drugom sastanku istraživačkog tima održanom 28.12.2023. u online formatu, prisustvovali su profesorica Gordana Đurović, docent dr Milica Muhadinović, prof. dr Milan Marković, prof. dr Mehmedin Tairović, i Petar Raičević.

Profesorica Gordana Đurović otvorila je sastanak, usmjeravajući razgovor na ideje autora vezane za strukturu poglavlja, nazive podnaslova i generalni stil pisanja.

Autori su potom prezentovali svoje ideje u okviru njihovih djelova istraživanja, fokusirajući se na literaturu koju su prikupili iz svojih specifičnih oblasti. Raspravljano je o različitim teoretskim i metodološkim pristupima, kao i o tome kako integrirati ove perspektive u konačnoj studiji.

Jedan od ključnih segmenata sastanka bila je rasprava o izazovima s kojima su se istraživači suočili, posebno vezano za tajnost podataka u određenim sektorima. Ovaj problem je identifikovan kao

potencijalna prepreka za dubinsko istraživanje i analizu, te su predložene strategije za njegovo prevazilaženje.

5. Diseminacija projektnih aktivnosti

Crnogorska Panevropska unija je na početku projekta usvojila plan diseminacije projektnih aktivnosti i redovnog informisanja javnosti i svih zainteresovanih grupa o projektnim aktivnostima i rezultatima. Sve informacije vezane za projekat bile su dostupne na društvenim mrežama i sajtu **CPEU (Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn)**.

II Međunarodna konferencija CPEU “Unapređenje klimatske otpornosti: povezivanje Evropskog zelenog dogovora i Zelene agende za Zapadni Balkan kroz UN ciljeve održivog razvoja i njihove indikatore”

Crnogorska panevropska unija organizovala je međunarodnu konferenciju “Unapređenje klimatske otpornosti: povezivanje Evropskog zelenog dogovora i Zelene agende za Zapadni Balkan kroz UN ciljeve održivog razvoja i njihove indikatore” 19.05. u hotelu CUE u Podgorici.

Konferencija se organizovala uz podršku Centralnoevropske inicijative (CEI), a podržana je i od Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ) i Ambasade Francuske u Crnoj Gori.

Na konferenciji su između ostalih govorili i predsjednica Crnogorske panevropske unije prof. dr. Gordana Đurović (<https://youtu.be/rkXOERrXShw>), Ranko Lazović iz Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (<https://youtu.be/LxEjbszLrOc>), rukovoditeljka Kancelarije za održivi razvoj pri Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore Aneta Kankaraš (<https://youtu.be/F20QtXa CpA>), Ambasador Njemačke u Crnoj Gori Peter Felten (<https://youtu.be/Dvd3YPkLms4>), Ambasador Francuske u Crnoj Gori Kristijan Timonije (<https://youtu.be/N-DCQq6DrQo>)

Sa konferencije je poručeno da će Crna Gora nastaviti da ulaže napore da ostane ambiciozna u borbi protiv negativnih uticaja klimatskih promjena, kako bi osigurala prosperitet za sadašnje i buduće generacije.

Predsjednica Crnogorske panevropske unije Gordana Đurović ocijenila je da klimatske promjene povećavaju učestalost i intenzitet ekstremnih klimatskih i vremenskih događaja koji pogađaju sve zemlje u svijetu. Iz tog razloga, prema njenim riječima, izgradnja klimatske otpornosti integracijom strategija i djelovanja na klimatske promjene od najveće je važnosti.

III Seminar CPEU i Fondacije Konrad Adenauer „Hajde da razgovaramo o Evropi“

Crnogorska Panevropska unija je u saradnji sa fondacijom Konrad Adenauer organizovala seminar „Hajde da razgovaramo o Evropi: politički, ekonomski i bezbjednosni izazovi“, u Petrovcu u periodu od 26-28. maja 2023. godine.

Na otvaranju se obratila rukovoditeljka Kancelarije KAS-a u Crnoj Gori, Sanija Šljivančanin, predsjednica Panevropske unije prof. dr Gordana Đurović, a zatim je govorila i Biljana Jovićević, dugogodišnja novinarka i predavač na seminaru.

Drugog dana seminara polaznicima je predavanja držala profesorica Đurović, a govorila je na teme budućnosti Evrope kao i evropskih i regionalnih integracija Crne Gore. Predavanje je održao i Milan Jovanović, analitičar u Digitalnom forenzičkom centru, koji je govorio o uticaju dezinformacija na demokratske procese u Crnoj Gori.

Polaznici seminara bili su mladi iz političkih partija, članovi Crnogorske panevropske unije, kao i KAS stipendisti.

IV Seminar CPEU i Fondacije Hanns Seidel „Zelena Agenda za Zapadni Balkan i Crnu Goru: Ostvarivanje ciljeva UN održivog razvoja u kontekstu procesa evropskih integracija“

Crnogorska Panevropska unija je u saradnji sa fondacijom Hanns Seidel organizovala seminar „Zelena Agenda za Zapadni Balkan i Crnu Goru: Ostvarivanje ciljeva UN održivog razvoja u kontekstu procesa evropskih integracija“ u Petrovcu u periodu od 31.05. – 02.06.2023.

21 mladih polaznika/ca (studenata osnovnih i master studija na Ekonomskom fakultetu i Fakultetu političkih nauka, članovi Crnogorske panevropske unije, predstavnici državnih institucija) imali su prilike da se povežu, prošire znanja i diskutuju o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan i klimatskim promjenama.

Na otvaranju su se obratili dr Klaus Fizinger, regionalni direktor fondacije Hanns Seidel za jugoistočnu Evropu, dr. Dragan Đukanović sa Fakulteta političkih nauka, Univerziteta u Beogradu, i prof. dr Gordana Đurović predsjednica Crnogorske Panevropske unije.

Posljednju sesiju trećeg dana seminara je vodila prof dr Gordana Đurović koja je govorila na temu „Evropski zeleni dogovor: prilagođavanje cilju smanjenja emisija od 55%“, gdje je razgovarala o izazovima i strategijama za smanjenje emisija u skladu sa evropskim zelenim dogovorom.

Seminar je završen sesijom evaluacije kako bi se prikupile povratne informacije od učesnika i osiguralo kontinuirano poboljšanje budućih događaja. Učesnicima su takođe dodijeljeni sertifikati.

Sve u svemu, seminar je bio edukativna i dobra prilika za učesnike, da steknu uvid u Evropsku zelenu agendu, filozofiju održivog razvoja i klimatske akcije. Prezentacije i diskusije doprinijele su njihovom razumijevanju izazova i mogućnosti u postizanju Ciljeva održivog razvoja UN i implementaciji zelene agende u Crnoj Gori i širem regionu Zapadnog Balkana.

Detaljnije na linku: <https://panevropa.me/odrzan-seminar-cpeu-hanns-seidel-zelena-agenda-za-zapadni-balkan-i-crnu-goru-ostvarivanje-ciljeva-un-odrzivog-razvoja-u-kontekstu-procesa-evropskih-integracija/>

V Dodatne aktivnosti

1. Tematsko predavanje: Pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji - uloga mladih i NVO u procesu pristupnih pregovora sa EU

Profesorica Gordana Đurović održala je 14. februara 2023. godine edukativnu radionicu za mlade na temu priključivanja Crne Gore EU, u okviru projekta EU kutak na Sjeveru, za NVO MMNE. Radionici je prisustvovalo oko 25 mladih, među njima su bili članovi Savjeta za EU i srednjoškolci iz Bijelog Polja.

Moderator na događaju je bila novinarka TV Vijesti - Alisa Hajdarpašić.

Đurović je na samom početku objasnila mladima šta predstavlja EU, kako je nastala, a zatim se osvrnula na termine za koje joj se, kako kaže, čini da se malo miješaju, predstavila je Evropske institucije i objasnila njihov značaj. Takođe u svom

izlaganju kazala je šta trenutno koči Crnu Goru u procesu pristupanja EU.

„Evropska unija nije idealna, nije bajka, Evropska unija nam treba prije svega da bi je sačuvali mir, jer smo područje kakvo jesmo, ali i iz još mnogo razloga, migracija, energetike, tržišta, obrazovanja do svih drugih segmenata. Ali moramo znati da Evropska unija nije samo korist nego joj moramo nešto i dati“, kazala je Đurović i dodala „Trenutno smo stopirani za ulazak Crne Gore u EU, ali kada se riješi dobro poznato pitanje, a to je izbor sudija ustavnog suda, onda možemo nastaviti gdje smo stali“.

Projekat “EU kutak” podržan je kroz program OCD u Crnoj Gori – od osnovnih usluga do oblikovanja politika M’BASE koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u partnerstvu sa njemačkom fondacijom Friedrich Ebert Stiftung (FES), NVO Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore (CZIP) i NVO Politikon mreža.

Projekat finansira Evropska unija u Crnoj Gori.

Retrospektiva edukativnog predavanja: <https://www.youtube.com/watch?v=cwiB5TgI6fM>

2. Konferencija "Nezavisna, suvjerena i ujedinjena Evropa"

Predsjednica Crnogorske panevropske unije, prof. dr. Gordana Đurović, učestvovala je na konferenciji "Nezavisna, suvjerena i ujedinjena Evropa" u Strazburu, koju je organizovala Francuska panevropska unija, 17.02.2023. godine. Tokom konferencije, govorila je o značaju energetske autonomije i Zelenoj agendi za Zapadni Balkan kao putokazu za jačanje regionalne energetske autonomije u evropskom kontekstu. Na konferenciji su prisustvovali predstavnici iz deset

evropskih zemalja, a između ostalih govorili su i: predsjednik Međunarodne panevropske unije Alain Terrenoire, predsjednik Njemačke panevropske unije i dugogodišnji poslanik Evropskog parlamenta Bernd Posselt, predsjednik Francuske panevropske unije Éric Champion, predsjednik Hrvatske panevropske unije prof. dr. Pavo Barišić, počasni predsjednik Hrvatske panevropske unije akademik Mislav Ježić, predsjednik Panevropske unije Rumunije Alexandru Nazare i mnogi drugi.

Nakon konferencije, 18.02.2023. godine održana sjednica proširenog Predsjedništva Međunarodne panevropske unije, na kojoj je pored prof. Đurović, koja je članica Predsjedništva, prisustvovala o Petar Raičević, član Predsjedništva mladih CPEU. Na sjednici je usvojena Deklaracija Međunarodne panevropske unije u kojoj se, između ostalog, poziva crnogorski parlament da uspostavi funkcionalnost Ustavnog suda u punom kapacitetu kao neophodan korak u rješavanju duboke političke krize, kako bi se demokratskoj atmosferi sproveli predsjedničke izbore u martu 2023. godine i nastavio inkluzivan politički dijalog o stabilizaciji prilika u zemlji. U Deklaraciji se želi Crnoj Gori uspjeh u narednoj fazi pregovora o pristupanju, kao i ubrzanju evropskih integracija svih zemalja regiona.

Međunarodna panevropska unija osnovana je davne 1922. godine i obilježava vijek postojanja i borbe za ujedinjenu i suverenu Evropu.

3. Predsjednica CPEU, prof. Gordana Đurović, prisustvovala 16. sastanku Zajedničkog konsultativnog komiteta EU i Crne Gore

Po 16. put, 2.3.2023. godine Evropski ekonomski i socijalni komitet (EESK) i Crna Gora održali su Zajednički konsultativni komitet civilnog društva (ZKO). ZKO je platforma civilnog društva uspostavljena između EESC i crnogorskog civilnog društva. On sa stanovišta civilnog društva dopunjuje institucionalni okvir EU u vezi sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Crne Gore. Ova zajedničko tijelo omogućava organizacijam i predstavnicima civilnog društva sa obje strane da prate pregovore o pristupanju zemlje. To je takođe platforma za diskusiju o pitanjima od zajedničkog interesa i informisanje javnosti o izazovima koji predstoje tokom perioda pristupanja. Prof. Đurović je u drugom dvogodišnjem mandatu, jedan od dva člana ZKO ispred civilnog sektora u Crnoj Gori, i u ovom mandatu je predsjedavajuća crnogorske strane ZKO.

Ovaj 16. ZKO je održan u Podgorici i bavio se pitanjima kao što su:

- Trenutno stanje u odnosima EU i Crne Gore, uključujući Izvještaj o Crnoj Gori za 2022.
- Revidirana metodologija proširenja – Klaster 1: Osnove procesa pristupanja, sa posebnim fokusom na pravosuđe i osnovna prava i funkcionisanje demokratskih institucija
- Revidirana metodologija proširenja – Klaster 1: Osnove procesa pristupanja, sa posebnim fokusom na pravdu, slobodu i bezbjednost
- Pregled situacije civilnog društva u Crnoj Gori

Na sastanku je usvojena zajednička deklaracija koja je prosljeđena svim relevantnim institucijama EU, kao i crnogorskim vlastima.

Saopštenje i i Zajedničku možete naći na linku: <https://panevropa.me/saopstenje-sa-sastanaka-zajednickog-konsultativnog-odbora-civilnog-drustva-evropske-unije-i-crne-gore-vratiti-crnu-goru-visoko-na-agendu-prosirenja-eu/>

4. Međunarodna konferencija „Sto godina Panevropske unije i Bosna i Hercegovina“

U Sarajevu je 10.03.2023. godine održana međunarodna konferencija Panevropske unije Bosne i Hercegovine, pod nazivom „Sto godina Panevropske unije i Bosna i Hercegovina“, kojom se obilježava vijek postojanja i djelovanja Međunarodne panevropske unije. Konferenciji su pristvovali predstavnice panevropskih članica iz više evropskih zemalja, kao i predstavnici institucija BiH. Ispred CPEU, konferenciji su prisutvovali prof Gordana Đurović i Petar Raičević.

U panelu posvećenom analizi odnosa EU i regije u kontekstu aktuelnih procesa, učestvovala je i prof. dr Gordana Đurović, predsjednica Crnogorske panevropske unije.

Ključna poruka: Evropa je jedinstvena u osudi agresije i podršci Ukrajini, a posebna pažnja EU neophodna je i prema regionu Zapadnog Balkana i ubrzanju procesa pristupanja svih zemalja regije Evropskoj uniji. Podršku evropske integracije svih zemalja regije snažno promoviše panevropska zajednica koja je aktivna u 28 država Evrope.

5. Član Predsjedništva mladih Radovan Ognjenović učestvovao je na EU TASCOP2P forumu

U Tirani je, u periodu 30-31. marta 2023, održan regionalni EU TASCOP2P događaj na temu razmjene iskustava o ulozi organizacija civilnog društva u procesu evropske integracije, kojem su prisustvovali predstavnici civilnog sektora i relevantnih organa javne uprave iz Crne Gore, Srbije, Sjeverne Makedonije i Albanije.

Na panel diskusiji o situaciji u Crnoj Gori, pored kolega iz Ministarstva evropskih poslova, Centra za građansko obrazovanje i Centra za razvoj nevladinih organizacija, učestvovao je i Radovan Ognjenović, član Predsjedništva mladih CPEU.

6. Panel diskusija „Put ka članstvu Crne Gore u EU – izazovi i mogućnosti“

Peti ALPI modul u Crnoj Gori održan je 08. aprila 2023. godine u Budvi (Pržno). Modul je započet panel diskusijom o šansama i izazovima Crne Gore u procesu evropskih integracija, a o čemu su učesnici/e imali priliku da diskutuju sa prof. dr Gordanom Đurović, predsjednicom Crnogorska Panevropske unije i profesoricom na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore.

7. Panel diskusija „Kako ostvariti održivi razvoj – politika i praksa u regionu Zapadnog Balkana“

U periodu od 18 – 22. aprila 2023. godine na Ekonomskom fakultetu održana je serija događaja posvećenih održivom razvoju pod nazivom „Sustainability Week“ (Agenda).

Drugog dana, 19. aprila u 10:00 h, u sali Mediteran, održana je panel diskusija „Kako ostvariti održivi razvoj – politika i praksa u regionu Zapadnog Balkana“. Moderator panel diskusije bila je dr Milica Muhadinović (Ekonomski fakultet), dok su panelisti bili: prof. dr Gordana Đurović (Ekonomski fakultet), dr Dragan Hajduković, mr Milan Lakićević

(World Bank Montenegro) i Biljana Braithwaite (Sustineri partners).

Profesorica Gordana Đurović, redovni profesor Ekonomskog fakulteta, predstavila je obaveze Crne Gore koja je pristupila UNFCCC ali i ratifikovala Pariski sporazum, kroz Nacionalno utvrđeni doprinos (NDC) regiona Zapadnog Balkana, a u cilju smanjenja emisije GHG u više sektora.

Profesorica Đurović je prikazala i kako su 17 Ciljeva održivog razvoja (UN Agenda 2030) i pregovaračka poglavlja (EU agenda) povezane i kako u Crnoj Gori možemo pratiti ostvarenje ovih razvojnih agendi, a pomoću Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine. Ukazala je na evidentan zastoj procesa evropskih integracija u poslednjih par godina, ali i koje predložene investicije u regionu Zapadnog Balkana, u sektoru energetike, EU planira da podrži kroz IPA program.

8. Teodora Lađić, članica Predsjedništva MPEU i sekretarka MPEU za mlade, učestvovala je u studijskoj posjeti na visokom nivou u Briselu u okviru GLOBSEC Centralno-istočnoevropske „Njene“ inicijative

GLOBSEC Centralno-istočnoevropska „Njena“ radionica, koja je prvi put održana u Briselu, okupila je grupu žena profesionalaca sa Zapadnog Balkana. Novo izdanje radionice održano je između 24. i 26. aprila 2023. godine. Tokom tri dana, eksperti i profesionalni iz Sjeverne Makedonije, Srbije, Kosova, Crna Gore i Albanije učestvovali su u dinamičnim diskusijama o ulozi žena u široj oblasti bezbjednosti i spoljnih poslova.

Trodnevni događaj imao je za cilj da izuzetnoj grupi žena sa Zapadnog Balkana pruži platformu za učešće u političkim debatama, razmjenu sopstvenih iskustava sa zainteresovanim stranama u Briselu i pronalaženje sredstava za budući lični razvoj.

Detaljnije na linku: <https://www.ceeher.org/women-in-security-security-for-women-in-the-western-balkans-and-the-cee-region-cee-her-in-brussels/>

9. Debata sa alumnistima fondacije Konrad Adenauer Stiftung u Crnoj Gori „Efekti rata u Ukrajini na ekonomije Zapadnog Balkana – Crna Gora“

Dana 27. aprila 2023. godine održan je Unter Uns sa KAS stipendistima na temu: „Efekti rata u Ukrajini na ekonomije Zapadnog Balkana – Crna Gora“, a predavanje je održala profesorica Gordana Đurović.

Ovo je bila prilika da se stipendisti što bolje upoznaju sa aktuelnom geopolitičkom situacijom, te da razmijene mišljenja o njenim refleksijama na Zapadni Balkan, sa fokusom na Crnu Goru.

10. Panel diskusija „Održivi razvoj i migracije – dinamički pristup“

Odbor za ekonomske nauke, demografiju i antropologiju Crnogorske akademije nauka i umjetnosti organizovao je 28. 04.2023. panel-diskusiju na temu: „Održivi razvoj i migracije – dinamički pristup“

Panel-diskusiju je otvorio akademik Veselin Vukotić, predsjednik Odbora za ekonomske nauke, demografiju i antropologiju.

Moderator panela bio je prof. dr Igor Lukšić, Univerzitet Donja Gorica.

Na panel-diskusiji govorili su:

- Prof. dr Gordana Đurović, Univerzitet Crne Gore, Ekonomski fakultet, „UN Agenda 2030: Održivi razvoj, integracije i migracije“;
- Mr Goran Bošković, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, „Migracije: Crna Gora i regionalni kontekst“.

11. Sastanak Regionalne tematske grupe na temu „Evropske integracije i pristupanje“

ReSPA je organizovala sastanak Regionalne tematske grupe na temu „Evropske integracije i pridruživanje“, od 30. do 31. maja 2023. godine u Tirani, Albanija.

Sastanak je imao za cilj da podstakne dijalog i razmjenu iskustava o pokretanju pristupanja EU u članicama ReSPA, institucionalnoj arhitekturi koordinacije integracije EU i trenutnom stanju tehnike u vezi sa IPA III. Takođe se bavio procesom donošenja odluka u EU, novom metodologijom proširenja EU i Zelenom agendom za Zapadni Balkan, diskusijom o postepenoj integraciji između EU i Zapadnog Balkana, itd.

Bile su predstavljene planirane aktivnosti ReSPA u domenu EUI-a, a učesnici su identifikovali potrebe za budućim perspektivnim aktivnostima izgradnje regionalnih kapaciteta u domenu EUI-a.

Profesorica Gordana Đurović je tradicionalno posjetila Regionalnu školu javne uprave (ReSPA) i uzela učešće na prvom sastanku Regionalne tematske grupe, prilikom kog je predstavila istraživanje „Nova metodologija proširenja EU i Zelena agenda za Zapadni Balkan u odnosu na agendu UN 2030 i ciljeve održivog razvoja (SDGs).

12. Konferencija „Direktiva o uslugama – izazovi i šanse za Crnu Goru“

Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma u saradnji sa EPRD-om posredstvom projekta „Povećanje kapaciteta institucija za harmonizaciju i implementaciju pravne tekovine EU u području konkurentnosti i inovacija“, koji finansira Evropska unija u okviru IPA programa za jačanje konkurentnosti i inovacije je dobilo podršku za sprovođenje aktivnosti na uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke za usluge.

Tim povodom je 5. i 6. juna 2023. godine u Budvi održana konferencija na temu: “Direktiva o uslugama – izazovi i šanse za Crnu Goru”.

Teme o kojima se raspravljalo na konferenciji:

- Ekonomski benefiti implemetacije Direktive o uslugama za Crnu Goru;
- Izazovi u implementaciji Direktive o uslugama;
- CEFTA dodatni protokol 6 u kontekstu Direktive o uslugama.

Dodatno, 6. VI 2023. je predstavljen automatizovan sistem za unos podataka na JKT-u.

Profesorica Gordana Đurović je uzela učešće na panelu: CEFTA dodatni protokol 6 u kontekstu Direktive u uslugama.

13. Učešće mr Rajka Uskokovića, potpredsjednika CPEU, na tematskoj videokonferenciji organizovanoj od strane Francuske panevropske unije na temu: „France, infiltration tous azimuts“

Potpredsjednik CPEU, mr Rajko Uskoković je dao značajan doprinos tematskoj videokonferenciji pod nazivom „France, infiltration tous azimuts“, organizovanoj 08. juna 2023. godine od strane Francuske panevropske unije. Ova konferencija je bila posvećena razmatranju složenih pitanja vezanih za bezbjednosne izazove i taktike infiltracije unutar Francuske. Mr Uskoković je, kroz svoje izlaganje, istakao važnost transnacionalne saradnje u borbi protiv ovih izazova, naglašavajući ključnu ulogu koje članice PEU imaju u ovom kontekstu. Njegovo učešće je dodatno ojačalo veze između CPEU i Francuske panevropske unije, doprinoseći boljem razumijevanju i efikasnijem adresiranju ovih pitanja na panevropskom nivou.

14. Radionica „Multi-Level Governance, Strengthening the role of local actors in Energy Transition, Climate Mitigation and Adaptation planning and implementation at different scales“

Predsjednica Crnogorske panevropske unije, profesorica Đurović učestvovala je na radionici pod nazivom „Multi-Level Governance, Strengthening the role of local actors in Energy Transition, Climate Mitigation and Adaptation planning and implementation at different scales“, održanoj u Podgorici, 29. juna 2023. godine. Radionica, koju je organizovao GIZ u okviru Open Regional Fund for SEE – Energy, Transport and Climate Protection (ORF ETC), fokusirala se na važnost višenivojskog upravljanja u procesu energetske tranzicije i adaptacije na klimatske promjene, s posebnim naglaskom na ulogu lokalnih aktera. Profesorica Đurović je govorila na temu „New enlargement methodology and Green Agenda for the Western Balkans in relation to UN Agenda 2030 and SDGs“, usmjeravajući pažnju na ključne aspekte dekarbonizacije i njene primjene u kontekstu Crne Gore. Njena prezentacija je bila ključna za razumijevanje kako novi pristupi proširenju i Zelena agenda mogu doprinijeti ostvarivanju ciljeva održivog razvoja UN-a, s posebnim fokusom na smanjenje emisija ugljenika i promovisanje održivih energetske politika na Zapadnom Balkanu.

15. Član Predsjedništva mladih CPEU Radovan Ognjenović učestvovao je na međunarodnom seminaru evropskih studija na temu evropske integracije zapadnobalkanskih zemalja

pristupnih pregovora Crne Gore.

U periodu 3-5. jula 2023 godine, u Skadru (Albanija), održan je međunarodni seminar evropskih studija na temu evropske integracije zapadnobalkanskih zemalja, u organizaciji Hrišćanskog radničkog pokreta (Movimento Cristiano Lavoratori – MCL) i Evropskog centra za radnička pitanja (Europäisches Zentrum für Arbeitnehmerfragen – EZA).

Tom prilikom je član Predsjedništva mladih CPEU Radovan Ognjenović održao prezentaciju o ključnim aktuelnim izazovima procesa

16. We write project, WeConnet - JUMBO sastanak

Predsjednica CPEU, prof. Gordana Đurović prisustvovala je sastanku koji je označavao početak projekta „WeLead: EU šema za mlade profesionalce na Zapadnom Balkanu“, četvorogodišnjeg višekorisničkog projekta koji finansira Evropska unija (EU), a sprovodi Centar za razvoj izvrsnosti u finansijama (CEF) održanom od 4-5. jula 2023. godine u Ljubljani.

Sastanak je okupio mlade lidere sa Zapadnog Balkana i njihove pristalice kako bi se uključili u žive diskusije i razvili inovativne vizije liderstva. Sastanak je naglasio važnost izgradnje odnosa zasnovanih na povjerenju, i podstakao radoznalost, empatiju i kreativno razmišljanje, ključne vještine kada vodite druge kroz složenost. To je otvorilo prostor za dijalog, tražeći odgovore na pitanja kao što su: Kakvo je vođstvo potrebno kada se vodi u složenost? Kako možemo voditi sa smislom i svrhom? Kako možemo prevazići multikulturalne razlike usidrene u istoriji? Kako da ubrzamo zajednički razvoj regiona? Šta je potrebno za izgradnju održivih i inkluzivnih društava?

Detaljnije na linku: <https://www.cef-see.org/weconnect-jumbo-meeting-by-invitation-1679303533>

17. Teodora Lađić, član Predsjedništva MPEU i sekretarka MPEU mladih, učestvovala je i akciji Švedske alumni mreže u Crnoj Gori

Teodora Lađić, član Predsjedništva MPEU i sekretarica MPEU mladih, učestvovala je u akciji Švedske alumni mreže u Crnoj Gori koja se pridružila globalnoj zajednici alumni mreža Švedskog instituta u borbi protiv plastike kombinujući je sa džogingom – ploging, održanoj 17, septembra 2023. godine.

Svakog dana, ekvivalent od 2.000 kamiona za smeće punih plastike, baca se u svjetske okeane, rijeke i jezera. Skandinavski duh na tlu Crne Gore promovisan je kroz aktivnost zalaganja za prijateljskiji pristup našoj životnoj sredini kao što su skandinavske zemlje poznate kao eko pioniri vrijedni divljenja po svojim dostignućima i standardima.

Aktivnost je podržana od strane opštine Žabljak, nevladinih organizacija i eko aktivista u realizaciji manifestacije na Žabljaku, gdje je 20. septembra 1991. godine usvojena Deklaracija kojom je Crna Gora postala prva ekološka država u svijetu. Vizija Crne Gore kao ekološke države i danas ostaje čvrsta kao putokaz ka njenom ostvarenju.

18. Panel na Međunarodnoj konferenciji Privredne komore Crne Gore: „Održivost evropskih integracija i perspektive članstva u EU

Privredna komora Crne Gore organizovala je tradicionalnu međunarodnu ekonomsku konferenciju pod nazivom “Ekonomске perspektive regiona” od 11. do 12. oktobra 2023. godine u Budvi.

Posljednji panel Konferencije o ekonomiji organizovan je na temu „Održivost evropskih integracija i perspektive članstva u EU“. Uvodne riječi uputila je moderatorica Daliborka Uljarević, direktorica Centra za građansko obrazovanje, a panelisti su bili prof. dr Gordana Đurović, Univerzitet Crne Gore i predsjednica Crnogorske panevropske unije, Goran Svilanović, konsultant i bivši generalni sekretar Regionalnog savjeta za saradnju, Dragana Đurica, generalna sekretarka Evropskog pokreta u Srbiji i Leposava Ognjanoska Stavrovska, Prespa institut, Sjeverna Makedonija.

U okviru teme održivosti evropskih integracija, značajan dio bio je fokusiran na Berlinski proces, inicijativu Otvoreni Balkan i pripremu zemalja kandidata za budžet EU/kohezionu politiku. Kritička analiza Berlinskog procesa jedan je od aktivnih projekata Crnogorske panevropske unije, koju podržava @SMARTBalkansProject.

Profesorka Gordana Đurović ocjenila je da Crna Gora živi „u fenomenu odloženog pristupanja EU“ koji karakteriše otvorenost našeg tržišta, izloženost konkurenciji evropskih kompanija i odsustvo očekivanih investicija i strukturnih fondova EU.

Cijeli program drugog dana dostupan je na:

<https://www.youtube.com/watch?v=pjZygI4RD8s>

19. Predsjednica CPEU, Prof. dr Gordana Đurović učestvovala je na Međunarodnoj konferenciji u okviru projekta „Poljsko iskustvo u borbi protiv dezinformacija – inspiracija za Zapadni Balkan“

Predsjednica Crnogorske panevropske unije, prof. dr Gordana Đurović, učestvovala je na međunarodnoj konferenciji u okviru projekta „Poljsko iskustvo u borbi protiv dezinformacija – inspiracija za Zapadni Balkan“, održanoj 18. oktobra 2023. godine na Univerzitetu Donja Gorica.

Tokom konferencije, govorila je o rizicima i izazovima koji se nalaze pred Crnom Gorom na putu ka članstvu u Evropskoj uniji. „Integracija je prostor za sve nas, te ne predstavlja gubljenje identiteta. Integracije treba da budu spoljopolitički fokus naših političkih elita, ne samo deklarativni i populistički, već suštinski sa jasnom koncentracijom ograničenih resursa sa kojima raspolažemo i to u funkciji vremena. Agenda 2030 je jako blizu, ne treba je shvatiti kao poruku razočarenja, već kao izazov za sve nas da ga ispunimo. Puno toga treba da saberemo, oduzmemo, da prođemo kroz integracijski SWOT i da uvijek posmatramo gdje je interes Crne Gore u svakoj integracijskoj

godini i kako do njega doći“, poručila je predsjednica Crnogorske panevropske unije, prof. dr Gordana Đurović.

20. Panel na Međunarodnoj naučnoj konferenciji Petrovački diskursi 2023: „Rezultati Tiranskog samita Berlinskog procesa“

Prof. dr. Gordana Đurović, predsjednica Crnogorske panevropske unije, učestvovala je 26. oktobra 2023. godine međunarodnoj naučnoj konferenciji Petrovački diskursi 2023, gdje je kroz panel diskusiju podijelila svoja zapažanja o ključnim porukama sa samita Berlinskog procesa u Tirani, ističući važnost integracije regiona, procesa evropskih integracija, i regionalne saradnje u svjetlu izazova sa kojima se Zapadni Balkan suočava danas.

Fondacija Hanns Seidel - kancelarija u Beogradu, u partnerstvu sa Humanističkim studijama Univerziteta Donja Gorica i Centrom za spoljnu politiku iz Beograda organizovali su VII sesiju međunarodne naučne konferencije Petrovački diskursi, sa temom: "Zapadni Balkan i Crna Gora između evropeizacije i ruskog uticaja", koja se održala od 25. do 27. oktobra 2023. godine u hotel "Palas" u Petrovcu.

Ovogodišnja konferencija imala za cilj iniciranje diskusije o ključnim pitanjima koja se tiču budućnosti procesa evropeizacije država Zapadnog Balkana u eri sve očiglednijeg ruskog uticaja na Balkanu. Takođe, poseban fokus skupa je bio stavljen na raspravu o novom

pristupu Evropske unije Zapadnom Balkanu, kao i na dosadašnje rezultate i izazove Berlinskog procesa.

Konferencija tradicionalno okuplja mnogobrojne predstavnike akademskih i naučnih udruženja, univerziteta, diplomatskog kora, državnih institucija, nevladinih organizacija, medija, kao i civilne aktiviste i studente.

21. Učešće mr Rajka Uskokovića, potpredsjednika CPEU, na tematskoj videokonferenciji organizovanoj od strane Francuske panevropske unije na temu: „Le conseil National des Greffes des tribunaux de Commerce: le droit, l'entreprise, l'Europe“

Dana 26. oktobra 2023. godine, mr Rajko Uskoković, u svojstvu potpredsjednika CPEU, aktivno je učestvovao na još jednoj značajnoj videokonferenciji organizovanoj od Francuske panevropske unije. Tema konferencije „Le conseil National des Greffes des tribunaux de Commerce: le droit, l'entreprise, l'Europe“ bavila se pitanjima prava, poslovanja i njihovom uticaju na evropsko zakonodavstvo i prakse. Mr Uskoković je dao ključne uvide o važnosti pravnog okvira za podsticanje poslovne inovacije i integriteta unutar Evrope. Njegova ekspertiza i uvidi su doprinijeli bogatoj diskusiji o tome kako zakonodavstvo i poslovne prakse mogu oblikovati bolju i održiviju budućnost evropskog poslovnog okruženja.

22. Međunarodna konferencija „Mir u Evropi i svijetu“

Od 27. do 29. oktobra 2023. u Zagrebu i Banja Luci održala se međunarodna panevropska konferencija „Mir u Evropi i svijetu“.

Konferenciju, koja je okupila više od 70 učesnika iz 16 evropskih zemalja, organizovala je Hrvatska panevropska unija u saradnji s Panevropskom unijom Bosne i Hercegovine i Međunarodnom panevropskom unijom.

Prvi dio konferencije održao se u Zagrebu u petak, 27. oktobra 2023. u Hrvatskoj panevropskoj uniji s početkom u 17 sati, a drugi u Banjoj Luci u subotu, 28. oktobra 2023. u Evropskom centru za mir i saradnju „Marija Zvijezda“ u 14 sati.

Na konferenciji su između ostalih govorili: **Dubravka Šuica**, potpredsjednica Evropske komisije; **Gordan Grlić Radman**, ministar vanjskih i evropskih poslova Republike Hrvatske; **Franjo Komarica**, banjalučki biskup; **Karlo Ressler**, zastupnik u Evropskom parlamentu; **Davor Pranjić**, potpredsjednik bh. entiteta Republika Srpska; **Davor Ivo Stier**, zastupnik u Hrvatskom saboru; **Alain Terrenoire**, predsjednik Međunarodne panevropske unije; **Pavo Barišić**, predsjednik Hrvatske panevropske unije; **Mislav Ježić**, počasni predsjednik Hrvatske panevropske unije; **Franjo Topić**, predsjednik Panevropske unije Bosne i Hercegovine, kao i predstavnici panevropskih organizacija iz Austrije, Crne Gore, Francuske, Italije, Kosova, Mađarske, Njemačke, Rumunije, Sjeverne Makedonije, Slovačke, Srbije, Španije, Švedske i Ukrajine.

U nedjelju, 29. oktobra 2023. u Zagrebu se održala i sjednica Predsjedništva Međunarodne panevropske unije.

Na skupu su ispred CPEU govorili predsjednica CPEU prof. dr Gordana Đurović i član predsjedništva mladih CPEU Petar Raičević.

23. Predavanje na drugom ALPI modulu: „Prepreke na putu integracija Crne Gore i vještine pregovaranja članstva u međunarodnim organizacijama

Tivtu, u periodu od 4-5.11.2023., održan je drugi po redu ALPI modul sa polaznicima pete generacije iz Crne Gore. Panelisti su bili novoizabrani ministar vanjskih poslova gospodin Filip Ivanović i predsjednica Crnogorska panevropske unije prof. dr Gordana Đurović, koja je govorila o izazovima na putu članstva Crne Gore u EU. Profesorica Đurović bila je ujedno i trenerica tokom dva dana modula o vještinama pregovaranja.

24. Član Predsjedništva mladih Radovan Ognjenović učestvovao je na seminaru „Dostojanstven rad i ekonomski razvoj“

Hrišćanski radnički pokret (Movimento Cristiano Lavoratori - MCL) i Evropski centar za radnička pitanja (Europäisches Zentrum für Arbeitnehmerfragen - EZA) su, u periodu 6-8. novembra 2023 godine, organizovali još jedan u nizu međunarodnih seminara evropskih studija, ovog puta na temu dostojanstvenog rada i ekonomskog razvoja. Seminar, koji je okupio učesnike iz sedam evropskih zemalja, je organizovan u Marsali (Sicilija - Italija).

Radovan Ognjenović, član Predsjedništva mladih Crnogorske panevropske unije, drugog dana seminara je održao prezentaciju pod naslovom "Il Dialogo Sociale per un Lavoro Dignitoso" ("Socijalni dijalog za dostojanstven rad"), pruživši prisutnima sažet presjek opšteg stanja u oblasti socijalnog dijaloga u Crnoj Gori, s posebnim

osvrtnom na savremene probleme s kojima se suočavaju crnogorski radnici.

25. Panel diskusija: EU integracije – ponovo na pravom putu?

Prof. Gordana Đurović učestvovala je na panel diskusiji „EU INTEGRACIJE – Ponovo na pravom putu?“, koju je 21.11.2023. u hotelu Hilton organizovao Centar za demokratiju i ljudska prava i Ambasada Italije u Crnoj Gori koja je dio projekta „Vox populi-Tiče se svih nas“, podržanom od strane Ministarstva inostranih poslova i međunarodne saradnje Italije.

Pored ocjene stanja u oblasti vladavine prava, na panelu je bilo riječi i o Novom planu rasta EU za Zapadni Balkan, kao i sporazumima o mobilnosti i novim inicijativama u okviru Berlinskog procesa.

Dio iz govora dostupan je na sljedećem linku:

https://www.youtube.com/watch?v=xDDKV2UQ6_4 MINA

<https://www.youtube.com/watch?v=N96lYmX5ZZ8> Media Biro

26. Panel diskusija: Balkanski ekonomski horizonti kroz regionalne integracije

U organizaciji Fondacije za razvoj ekonomske nauke (FREN) i Friedrich Ebert Fondacije (FES), 23. novembra 2023. godine održan je skup Balkanski ekonomski horizonti kroz regionalne integracije. Skup je posvećen regionalnim integracijama na prostoru Balkana, sa posebnim fokusom na Otvoreni Balkan, kao i na nove inicijative u okviru Berlinskog procesa.

Učesnici skupa: Dejan Molnar, vanredni profesor, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu i direktor Fondacije za razvoj ekonomske nauke (FREN), Beograd; Predrag Bjelić, redovni profesor, Ekonomski fakultet u Beogradu; Gordana Đurović, redovni profesor, Ekonomski fakultet Podgorica; Irena Kikerkova, redovni profesor, Ekonomski fakultet Skoplje; Bojan Stanić, direktor Sektora za strateške analize Privredne komore Srbije i Tatjana Dinkić, šef grupe za EU i EFTA u Ministarstvu unutrašnje i spoljne trgovine i sekretar nacionalnog tela za olakšavanje trgovine.

Ovo je bila prilika da prof. Gordana Đurović predstavi i prve rezultate istraživanja koji se realizuju u Crnogorskoj panevropskoj uniji koja sprovodi projekat "Prednosti Berlinskog procesa u odnosu na alternativne regionalne inicijative: Preporuke za Crnu Goru", uz podršku regionalnog programa [@SMARTBalkansProject](#).

27. Sedamnaesti Zajednički konsultativni odbor civilnog društva (ZKO)

Evropski ekonomski i socijalni komitet (EESK) i Crna Gora su 7. decembra 2023. u Briselu održali 17. Zajednički konsultativni odbor civilnog društva (ZKO). ZKO je platforma civilnog društva osnovana između EESK-a i crnogorskog civilnog društva. Ona sa stanovišta civilnog društva dopunjuje institucionalni okvir EU u vezi sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Crne Gore. Ova zajednička institucija omogućava organizacijama civilnog društva sa obje strane da prate pregovore o pristupanju zemlje. To je takođe platforma za diskusiju o pitanjima od zajedničkog interesa i informisanje šire javnosti o izazovima koji predstoje tokom perioda pristupanja.

Glavne teme 17. sastanka ZKO-a Evropske unije i Crne Gore bile su:

- Trenutno stanje u odnosima EU-Crna Gora: Paket proširenja za 2023. i Izvještaj o Crnoj Gori, pregled dešavanja u okviru Berlinskog procesa
- Klaster 1: Osnove procesa pristupanja - trenutno stanje preostalih neispunjenih obaveza, sa posebnim fokusom na reformu javne uprave (RJU)
- Pregled stanja civilnog društva u Crnoj Gori, uključujući socijalni dijalog

Ovo je bio prvi sastanak nakon izbora novog predsjednika EESK-a Olivera Röpkea i njegove inicijative da otvori vrata EESK-a zemljama kandidatima i uključi njihove predstavnike u rad Komiteta.

Pozdravljajući ovu odluku EESK-a, u skladu s novom metodologijom proširenja, Gordana Đurović, kopresjedavajuća s crnogorske strane, rekla je: "Zajednički konsultativni odbor živi sa izazovima evropske integracije Crne Gore i doprinosi jačanju javne debate sa ključnim zainteresovanim stranama, na inkluzivan i transparentan način. Članovi ZKO-a iz Crne Gore raduju se učešću u inicijativi EESK-a "Inicijativa za kandidate u procesu proširenja (ECM) - važan korak za uključivanje civilnih društava iz država proširenja koje su srce koje kuca u prijektu integracije u EU".

28. Drugi projekti

- Djurovic G., **Varieties of Democracy, V-dem project**, Measuring Degrees and Types of Democracy, A few surveys related to Measuring Degrees and Types of Democracy in Montenegro, for Department of Political Science, University of Gothenburg, Sweden, January 2023;
- Djurovic G., Contribution to the World Bank Group's B-READY project - **Trade Regulation for Goods' questionnaire & Trade Regulation for Services' questionnaire** (September – November 2023);
- Djurovic G., Regionalni projekat "**Promocija medijske pismenosti i jačanje nezavisnosti medija na Zapadnom Balkanu**", Intitut za medije Crne Gore, Albany Associates, London, UK, & Mediacentar Sarajevo, BiH, tri bloka predavanja za tri ciklusa obuka za medije, master studente, NVO i građanske aktiviste, o ekonomskim aspektima malignih stranih uticaja u Crnoj Gori (Oktobar – Decembar 2023);
- Djurovic G., Regional Comparative Study: "**Comparative study on linking a new EU enlargement methodology, implementation of SDGs, Agenda 2030 and Green Agenda for Western Balkans**", for Open Regional Fund for SEE, ORF GIZ, - Promotion of EU integration, February 2023;
- Djurovic G., Analysis: **Mapping of synergies and links between EU accession areas and SDG targets in Moldova**, UN Moldova – WFO, Chisinau, Moldova, December 2023.

29. Tekući (drugi) projekti

- Gordana Djurovic, project member - **“Strengthening of the Montenegrin Nationally Determined Contribution (NDC) and transparency adjustment actions through the Transparency Capacity Building Initiative - CBIT**, supported by Global Environment Facility Trust Fund, GEF and implemented by Ministry for urbanism, spatial planning and state property (February 2023 – July 2025); expert for climate financing;
- Policy Paper Writing Projects, Powered by Mentoring, (WeLead project, **We Write** subproject component), Centre for Excellence in Finance, CEF, Ljubljana, Mentor on writing policy paper, to Mentee from Ministry of Finance - **Reform of the EU's own resource allocation mechanism from the perspective of candidate countries, with the primary focus on Montenegro** (May 2023 – June 2024);
- Djurovic G., Raicevic P., Analiza: **Analitički okvir i mapiranje potencijala za razvoj prerađivačke industrije u Crnoj Gori**, Ministarstvo ekonomije (jul – decembar 2023).

30. Publikacije

1. Đurović, G. (2023). **The Perception of the European Union and Its Policies: A View from Montenegro**. In: Uvalić, M. (eds) Integrating the Western Balkans into the EU. New Perspectives on South-East Europe. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-32205-1_16, (https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-32205-1_16);
2. Proceeding „Polish Experience in Combating Disinformation – Inspirations for the Western Balkans“, prepared and scheduled for publishing by December 2023, editor prof Artur Adamczyk, publisher Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warsaw, Poland, 2023; Chapter, Gordana Djurovic, „**EU Integration SWOT in a New Enlargement Framework**“, pp. 143-163.
3. Djurovic G., Muhadinovic M., Raicevic P. (2023). **Localizing SDGs in the Western Balkans Green Agenda Context**, Book of abstract, International Conference on Economics and Business „Sustainable Development: Transition to Green Economy“, 25-27 May 2023;

31. Mediji

TV intervjui i debate

Nacionalne televizije:

- 28/10/2023, Gordana Đurović, Darko Šuković, Drugačija radio veza, tema: “Šta je budućnost Crne Gore – EU ili kružni tok na ulazu u Brisel?”, <https://www.youtube.com/watch?v=miutG8fxLSM>
- 01/11/2023, RTCG, Jutarnji program, tema: Posjeta Ursule fon der Lajen Crnoj Gori, Snimak: <https://fb.watch/oCG3iq1gTv/>, Portal RTCG: <https://rtcg.me/vijesti/politika/483106/posjeta-fon-der-lajen-imala-jasne-poruke-naredni-izvestaj-o-napretku-kao-proslogodisnji.html>, preuzeto na crnogorskim portalima: <https://www.cdm.me/politika/fon-der-lajen-imala-jasne-poruke-izvestaj-o-napretku-kao-proslogodisnji/>, <https://www.portalanalitika.me/clanak/durovic-fon-der-lajen-imala-jasne-poruke-naredni-izvestaj-o-napretku-kao-proslogodisnji>, <https://www.dan.co.me/vijesti/politika/durovic-fon-der-lajen-imala-jasne-poruke-naredni-izvestaj-o-napretku-kao-proslogodisnji-5205818>, <https://radiotitograd.me/titogradske-vijesti/djurovic-fon-der-lajen-imala-jasne-poruke-naredni-izvestaj-o-napretku-kao-proslogodisnji/>
- 08/11/2023, TV E, TV debata, emisija „Odgovor“, tema: „Izvještaj EK za Crnu Goru“, https://www.youtube.com/watch?v=syZZRp3n_94, preuzeto na crnogorskim portalima: <https://www.portalanalitika.me/clanak/durovic-ovo-nije-izvjestaj-o-zemlji-koja-je-u-finisu-pregovora-uljarevic-pokazatelj-posvecenosti-bivse-vlade-eu-integracijama>
- 10/11/2023, TV CG, TV debata, emisija „Okvir“, tema „Izvještaj EK za Crnu Goru“, <https://www.youtube.com/watch?v=ugZ00sK-KAA>, prenijeto na crnogorskim portalima: <https://rtcg.me/vijesti/ekonomija/486312/prvo-ispunjenje-uslova-pa-400-miliona-iz-evropskih-fondova.html>, <https://www.dan.co.me/vijesti/politika/milioni-pomoci-iz-eu-ako-budemo-radili-na-reformama-5207632>, <https://rtnk.me/ekonomija/prvo-ispunjenje-uslova-pa-400-miliona-iz-evropskih-fondova/>, <https://press.co.me/prvo-ispunjenje-uslova-pa-400-miliona-iz-evropskih-fondova/>, <https://www.pobjeda.me/clanak/pare-idu-vladi-da-ih-trosi-kako-hoce-ali-nema-brzih-kola-i-skupih-sampanjaca>

Intervjui i komentari za portale:

- 17.10. Pobjeda – Đurović: Crna Gora najviše na gubitku, dostupno na: <https://www.pobjeda.me/clanak/crna-gora-najvise-na-gubitku>, preuzeto na crnogorskim portalima: <https://crnogorskiportal.me/sadrzaj/12702>

V. Završne napomene

Crnogorska panevropska unija nastavlja da radi na svom ključnom cilju, a to je **implementacija evropskih standarda i promocija evropskih demokratskih vrijednosti u Crnoj Gori**. Crnogorska panevropska unija je jedna od najmlađih organizacija članica Međunarodne panevropske unije koja radi na promovisanju i postizanju ciljeva navedenih u Strazburskoj deklaraciji Međunarodne panevropske unije iz 1974. i 1995. godine. CPEU ima za cilj očuvanje i unapređenje dobrosusjedskih odnosa sa zemljama u regionu, kao i razvijanje prijateljstva i saradnje sa državama članicama EU i drugim zemljama. Takođe, CPEU radi na unapređenju kulturne, naučne, tehničke i ekonomske saradnje i razmjene između Crne Gore i drugih zemalja.

Organizacionu strukturu CPEU čine Predsjedništvo i Predsjedništvo mladih koji se sastaju na kvartalnoj osnovi kako bi razgovarali o dosadašnjim aktivnostima i napravili planove za naredni period. Istovremeno, CPEU drži otvorena vrata za sve ljude koji su spremni da svojim **volonterskim angažmanom** pomognu u radu i ostvarivanju ciljeva CPEU.